

PROFESOR JOSEF KOUTECKÝ - ZAKLADATEL OBORU DĚTSKÉ ONKOLOGIE V ČESKÉ REPUBLICE

PROFESSOR JOSEF KOUTECKÝ – FOUNDER OF THE BRANCH OF PAEDIATRIC ONCOLOGY IN CZECH REPUBLIC

VRATISLAV ŠMELHAUS,

KLINIKA DĚTSKÉ ONKOLOGIE 2. LÉKAŘSKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY V PRAZE A FAKULTNÍ NEMOCNICE V MOTOLE



Souhrn: Profesor MUDr. Josef Koutecký se od samého počátku své odborné praxe věnoval problematice dětské onkologie a stal se zakladatelem zcela nového oboru, který dosud v naší republice neexistoval. Nesmírným osobním úsilím a odborným nadšením se mu od přelomu 60. a 70. let 20. století daří postupně obor dětské onkologie institucionalizovat. V roce 1971 se stal ordinářem a roku 1974 vedoucím stanice dětské onkologie. V roce 1978 byl jmenován primářem samostatného oddělení dětské onkologie FN v Motole. Toto oddělení bylo v roce 1983 ustanoveno klinikou dětské onkologie a profesor Koutecký se stal jejím přednostou, kterým je doposud. Komplexní péči o nemocné děti a dospívající se zhoubnými nádory rozvinul na světovou úroveň. Je autorem vůbec první monografie a učebnice onkologie v ČR. Stal se prvním profesorem jmenovaným pro obor onkologie v ČR. Je autorem řady dalších monografií a mnoha set odborných publikací a přednášek. Je členem řady českých, zahraničních a mezinárodních odborných společností. Obdržel za svou práci v oboru řadu domácích i zahraničních ocenění. Byl prorektorem Univerzity Karlovy a nyní je opakovaně děkanem 2. lékařské fakulty UK v Praze.

Summary: Professor Josef Koutecký MD concerned himself about paediatric oncology from the very beginning of his professional practice. He became the founder of completely new branch of medicine, which had never existed in our country. He takes pains to achieve the paediatric oncology to become an institution by turn the years 60. and 70. of the 20th century. In the 1971 Josef Koutecký gained position of consultant and in 1974 became the head physician of ward of paediatric oncology. He was established the head of independent Department of paediatric oncology in Teaching Hospital in Motol in the 1978. In the 1983 the Clinic of paediatric oncology was established and professor Koutecký became its chief. He developed the complex care about children and adolescents with malignant cancers on the level of worldwide reputation. He is the author of the first monograph and textbook of oncology and the first professor established for the branch of oncology in former Czechoslovakia. We could named plenty of his other monographs, hundreds of professional publications and lectures. He is the member of many Czech and international medical associations. He was awarded a lot of prizes for his work in Czech Republic and abroad. He was the Prorector of Charles University. Now, Josef Koutecký is the Dean of the 2nd Medical Faculty of Charles University in Prague repeatedly.

Vznik oboru dětské onkologie si ve druhé polovině 20. století vyžádala okolnost, že se ve vyspělých zemích staly zhoubné nádory druhou nejčastější příčinou úmrtí dětí a mladistvých. Samostatnost oboru byla opodstatněná i tím, že nádory dětí a zhusta i dospívajících se značně liší od nádorových onemocnění dospělých.

Zakladatelem samostatného oboru dětské onkologie se stal u nás profesor Josef Koutecký, lékař, který od samého počátku své odborné praxe začal jako mladý chirurg na klinice dětské chirurgie tyto okolnosti velmi dobře vnímat a chápat. Přestože onkologie nebyla v té době zdaleka v popředí zájmu ostatních lékařů (léčba pacientů s nádory končila většinou neúspěchem) začal se profesor Koutecký s velkým úsilím i nadšením onkologickou problematikou zabývat. Soustavným studiem a na podkladě vlastních zkušeností i těch, které získal při relativně krátkém studijním pobytu v zahraničí (v době uvolnění na konci 60. let), pochopil možnost vysoké vyléčitelnosti onkologicky nemocných dětí a to zejména při dodrže-

ní principu centralizované komplexní péče na specializovaném pracovišti dětské onkologie erudovanými odborníky. Postupně tak vybojoval místo na slunci novému oboru a stal se nadějí pro mnoho malých pacientů, kterým nemohla být věnována náležitá péče při léčbě jejich onemocnění pouze chirurgickou cestou. V průběhu let se mu podařilo obor postupně institucionalizovat a ve spolupráci s řadou interních i externích spolupracovníků dosáhl pak na klinice dětské onkologie v Praze úroveň, která je srovnatelná s úrovní předních světových pracovišť. Dokládá to skutečnost, že oproti pouhým 3 % vyléčených dětí v roce 1964 se jich v současném období vyléčí více než 70 %.

Pan profesor Koutecký se narodil 31. 8. 1930 v Praze. Zde také absolvoval Akademické gymnázium (1949) a studia na lékařské fakultě UK (fakultě dětského lékařství, nyníjší 2. lékařské fakultě) (1949-1955). Promoval s vyznamenáním. Zajímala ho patologie (prof. Šíkl) a dětská chirurgie (prof. Kafka). Promoval v r. 1955. Po dvou letech působení v Novém Bydžově

a Janských Lázních byl přijat na dětskou chirurgii prof. Kafky. S problematikou dětské onkologie se začal setkávat od roku 1957, kdy na klinice dětské chirurgie nastoupil. Systematicky se dětskou onkologií začal zabývat od roku 1964. Zpočátku měl pro svou práci přiděleno pouze několik postelí. V roce 1971 byl jmenován ordinářem pro dětskou onkologii a v roce 1974 vedoucím stanice dětské onkologie v rámci kliniky dětské chirurgie až po samostatné oddělení (v roce 1978) a konečně kliniku dětské onkologie v r. 1983, jejímž přednostou je doposud.

V roce 1978 vydal se spolupracovníky knihu *Nádory dětského věku*, která je první monografií onkologie u nás. Jeho další odborná, výzkumná i pedagogická činnost je rozsáhlá. Oddělení a později klinika se v průběhu 80. let rozrůstá jak do počtu lůžek, tak do počtu personálu. V oboru se postupně začali školit další lékaři. Škola dětské onkologie profesora Kouteckého vždy zdůrazňovala neodkladnost, komplexnost a interdisciplinarní péče o nemocné, včetně péče o pacienty nevléčitelné. V mezinárodním měřítku zviditelnil kliniku dětské onkologie profesor Koutecký jako prezident XXI. Světového kongresu dětské onkologie v roce 1989 v Praze. Od té doby se datuje řada mezinárodních spoluprací v rámci mezinárodních léčebných protokolů a studií. V období po roce 1989 inicioval na klinice rozvoj laboratoří.

Zasadil se o výstavbu nového pavilonu pro radioterapii a laboratoře kliniky.

Profesor Koutecký získal hodnost kandidáta a doktora lékařských věd. V únoru 1987 byl jmenován vůbec prvním profesorem pro obor onkologie.

V roce 1990 byl zvolen a jmenován děkanem 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a tuto akademickou funkci zastává znovu již páté funkční období od roku 2000. V období 1997 až 2000 byl prorektorem UK pro vnější vztahy. Byl hlavním organizátorem oslav 650 let založení UK.

Za svou rozsáhlou odbornou i společenskou činnost získal profesor Koutecký četná významná domácí i zahraniční ocenění, včetně medaile J. E. Purkyně, zlaté medaile 2. LF UK a zlaté medaile UK. Mezi oceněními nejceněnějšími je také prezidentem republiky udělené prestižní státní vyznamenání „Medaile za zásluhy“, kterou získal jako vůbec první český lékař po roce 1989.

Profesor Koutecký je členem, čestným členem a členem klinických výborů odborných společností v ČR (České lékařské společnosti J. E. Purkyně, České onkologické společnosti, Čs. pediatrické společnosti, Společnosti klinické medicíny) i v zahraničí (International Society of Pediatrics Oncology, American Society of Pediatrics Hematology/Oncology, Deutsche Gesellschaft für Kinderchirurgie, New York Academy Association for the Sciences, American Society for Advancement of the Science). Je rovněž členem Rady Národního divadla, správní rady Akademie výtvarných umění a členem nadace Sdružení českých grafiků Hollar. Je zakládajícím členem Učené společnosti ČR, a v letech 1998–2002 byl jejím předsedou. Nyní vykonává funkci místopředsedy.

Uveřejnil téměř 300 publikací, z toho sedm monografií, dvě učebnice a dvoje skripta. Přednesl téměř 700 sdělení. K jeho publikační aktivitě nutno přičíst četné populární publikace, včetně knížky pohádek pro děti.

Pan profesor věnoval většinu své energie medicíně a onkologii, ale přesto nikdy nezapomněl těšit se z věci jako je umění – převážně malířství a hudba. Hudbě se stále věnuje i aktivně, pořádá pravidelné koncerty v Karolinu, hraje na klavír a jak sám říká, hudba je pro něho drogou.

Jím pořádané koncerty jsou také provázeny vlastními úvahami nad různými stránkami života a úvahami o člověku. Z nich je zřejmá velká vnímavost k lidské radosti i utrpení a víra ve vyšší principy mravní.